



Information från Danisco Sugar till betodlarna · Oktober 2003

Magasinet

*Nordisk betodling
har potentialer*



Koncerndirektör
Mogens Granborg

Låt oss ta vara på potentialerna

Sockerbetskörden ser lovande ut och än en gång kan vi konstatera att en god insats i kombination med en god odlingsäsong har gett resultat. Kampanjen är nu i gång på alla fabriker och allt ser bra ut.

Socker på dagordningen

För närvarande går det nästan inte en dag utan att jag kontaktas av media som vill veta senaste nytt om den nordiska sockerproduktionens framtid. Låt mig en gång för alla slå fast att vi tror att det finns en framtid för såväl sockerbetsodlingen som sockerindustrin i de nordiska länderna. Att de politiska ramarna för produktionen och handeln med socker samtidigt förändras i grunden råder det inget tvivel om.

EU-kommissionen kom i slutet av september med tre förslag till reformering av EU:s marknadsordning för socker. Det blev startskottet till en lång process. Jag tvivlar inte på att det finns behov av förändringar. Varken industrin eller odlarna kan leva med den nuvarande ordningen. Den harmonierar inte med de åtaganden som EU har gjort gentemot de fattigaste länderna och Balkan, och den lever inte heller upp till de samhällspolitiska strömningar som vi alla lever i.

De kommande månaderna ska användas av medlemsländerna för att

diskutera vad en ny marknadsordning för socker ska innehålla. Det kommer inte att gå oförmärkt förbi och vi har alla ett ansvar att bidra aktivt och konstruktivt till debatten. Men det ändrar inte det faktum att förändringarna får stor betydelse för oss alla. Med EU-kommissionens tre reformscenarier har vi fått den första fingervisningen om vartåt det lutar. Men det kan ta lång tid innan ett beslut tas.

Sockerbetor även efter 2006

I augusti samlade vi de nordiska jordbruks- och betodlarorganisationerna för att diskutera möjligheterna att stärka sektorn fram till 2006. Vi var eniga om att det finns många outnyttjade potentialer som vi kan ta vara på redan i dag. Potentialer som, om vi förstår att utnyttja dem rätt, kan ge såväl odlarna som industrin en riklig framtid.

Vi måste stärka odlingens avkastning och ekonomi samt inte minst dess struktur. I framtiden blir det extra viktigt att den enskilde odlaren är aktiv och fokuserar på sin sockerbetsodling. I Sverige är möjligheten

att överföra kontrakteringsrätter ett viktigt redskap för att hjälpa denna utveckling på traven. Vi fick en positiv start förra året och behovet av fortsatt fokusering på betodling har definitivt inte blivit mindre.

Med den politiska press vi upplever i ögonblicket är det extra beklagligt att motsvarande strukturordning för överföring av kontrakteringsrätter inte genomfördes i Danmark i år. Jag har svårt att förstå att de själländska odlarföreningarna inte vill bidra till en åtgärd som säkerställer en effektivisering av den danska sockerbetsodlingen, utan i stället arbetar för att behålla en struktur som inte är konkurrenskraftig på sikt.

Låt oss nu använda den kommande tiden till att lägga extra kraft på effektiviseringen och tillvaratagandet av den nordiska sockerbetsodlingens potentialer. Själva tänker vi bidra med inspiration och kunskap på möten samt genom information på www.sockerbetor.nu.

*Fortsatt god kampanj
Mogens Granborg*

Redaktion:

Thomas B. Olsen (ansvarig utgivare)
Niels Viggo Brodersen
Mariann Mellström
Thomas Nordström
Lars M. Petersen
Christer Sperlingsson
Björn Windfäll

Vi tar gärna emot synpunkter och förslag på innehåll i Bet-Magasinet.

Internet:

Information om Danisco Sugar:
www.daniscosugar.com

Aktuellt om sockerbetor:
www.sockerbetor.nu

Utgivare:

Danisco Sugar Agriculture
Langebrogade 1, Postboks 17
DK-1001 Köpenhamn K
Danmark
Tlf: +45 32 66 25 00
Fax: +45 32 66 21 50
e-post: sugarinfo@danisco.com

Upplaga: 11 000

Layout & produktion:

Nysted Bogtrykkeri A/S, Danmark

Omslagsfoto:

Betskörden är i full gång. Varje dag levereras 58 000 ton betor till Danisco Sugars fabriker i Danmark och Sverige.
Foto: Brogaard & Co

Innehåll

- 2 **Ledare**
- 3 **Helt e-nkelt!**
- 4 **Skandinavisk betodling har potentialer!**
- 5 **Samarbete – en lönsam investering**
- 7 **Renslastare – en framtidssatsning**
- 8 **Beslut om en ny marknadsordning för socker i EU närmar sig**
- 9 **Visste du det här?**
- 10 **Varför genomförs en tillfällig kvotreduktion på hösten?**
- 10 **Betcystnematoden – en dyr bekantskap**
- 11 **Notiser**
- 12 **Betfiber – bra för både djur och människor**



Helt e-nkelt!

Tänk dig att alla avräkningar, fakturor och blanketter du får per post skulle sortera sig själva. Att du aldrig mer skulle behöva leta efter frågekort och beställningsedlar bland pappershögar på skrivbordet. Snart har du allt som rör din betodling – sorterat och överskådligt – på den personliga delen av www.sockerbetor.nu. Tillgängligt 24 timmar om dygnet, 365 dagar om året och via vilken Internetuppkopplad dator som helst i världen.

Nästan varannan betodlare nappade på erbjudandet vid årets kontrakts-teckning om att kommunicera elektroniskt med Danisco Sugar. – Det är klart att man ska hoppa på, resonerar Håkan Hansson, betodlare utanför Ängelholm i nordvästra Skåne. Inte för att jag har någon större datorvana, tvärtom, men det gäller att hänga med och lära sig efterhand. Och några problem har det faktiskt inte blivit.

Tidigare år har Håkan följt upp sina leveranser via Internet. I år har han, och alla andra e-odlare, även möjlighet att fylla i sin MBO-checklista, anmäla överlagring av C-socker, beställa betfrö med mera via www.sockerbetor.nu. – Alla papper som kom med posten blev mest liggande. På Internet har man allt samlat och därmed mer överskådligt. Det gör det enklare när man ska analysera sina resultat och planera framåt, avslutar Håkan.



Datorer och jag hör inte riktigt ihop, brukade Håkan Hansson säga, men med lite hjälp från familjen så har allt fungerat utan problem.

www.sockerbetor.nu

gör det e-nkelt att vara betodlare

- Snabbare leveransdata
- Möjlighet att jämföra leveranser
- Insända uppgifter kvitteras med mottagningsbevis
- Fakturor och avräkningar finns samlade
- Aktuell rådgivning
- Snabbare beställning av varor **På gång**
- Löpande odlingsutvärdering **På gång**

P.S. Du har väl inte missat att www.sockerbetor.nu innehåller en gratis väderprognos för just din kommun? Eller webbkalendern som förvarnar om alla viktiga sista-svarsdatum? Eller möjligheten att få e-post skickad till dig med nyheter och odlings-råd? Läs mer på www.sockerbetor.nu

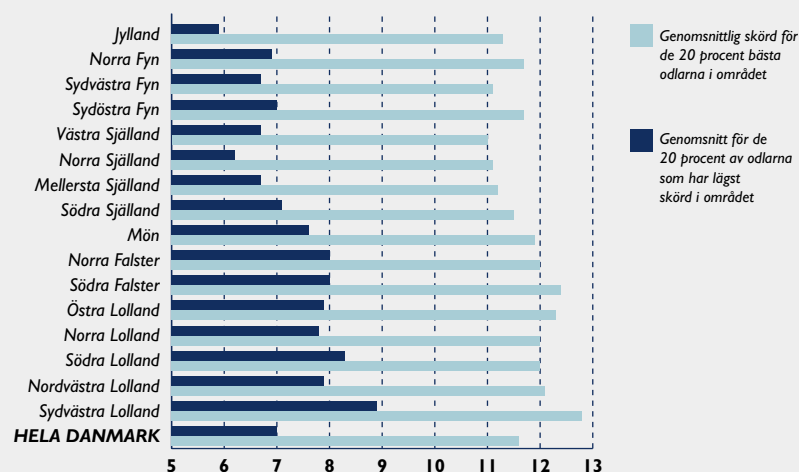
Skandinavisk betodling har potentialer! Var har du dina?

Det finns goda möjligheter att ta höga sockerskördar i både Danmark och Sverige! De 20 procent av odlarna som ligger i topp i Danmark har en polsockerskörd på 11,6 ton per hektar och i de bästa områdena ligger de på 12,8 ton per hektar (se diagram). Detta är resultat som mycket väl kan hävdas sig vid en europeisk jämförelse. Samtidigt kan man konstatera att de 20 procent med lägst resultat i Danmark skördar 7,0 ton polsocker per hektar, hela 4,6 ton socker mindre! Det finns alltså en stor outnyttjad potential för skördeökningar!

Möjligt med 15 ton polsocker per hektar

Samma bild framträder vid en analys av svensk betodling, vilket bland annat har visat sig i sockernäringsens nyss avslutade 4T-projekt. Därmed ligger inte de svenska och danska betforsknarnas utvecklingsmål för skandinavisk betodling på 15 ton polsocker per hektar så långt borta.

STOR SKÖRDEPOTENTIAL I ALLA OMRÅDEN



Med utgångspunkt från dansk statistik kan man fastslå

- Att de 20% bästa odlarna i samtliga 16 odlingsområden ligger på skördar över 11,0 ton polsocker.
- Att med timing och god "farm management" kan intresserade, skickliga odlare skörda mycket socker oavsett var man bor inom betodlingsområdet.
- Att de 20% som har lägst skörd ofta ligger på skördar mellan 5,9 och 7 ton polsocker per hektar, vilket inte är hållbart.

Samma bild finner vi i Sverige.

LÖNSAM BETODLING – en fråga om hög polsockerskörd

123 ODLARE	20% bästa 11,6 ton socker/ha	20% sämsta 8,2 ton socker/ha	20% bästa 11,6 ton socker/ha	20% sämsta 8,2 ton socker/ha
	Kr/ha	Kr/ha	Kr/ton socker	Kr/ton socker
Intäkt	31 758	20 165	2 738	2 459
Kostnader				
- Växtnäring	1 631	1 907	140	233
- Ogräsbek.	1 205	1 626	104	198
- Växtskydd	141	143	12	17
Särkostnader	4 437	5 129	382	625
T-BIDRAG	27 321	15 036	2 355	1 834

Typiskt exempel från Lundaslätten – odlarna med högst skörd har lägre växt-närings- och växtskyddskostnad! Nyckelordet för hög skörd och låga produktionskostnader är effektivt resursutnyttjande.

Hög skörd – effektivt resursutnyttjande

Hur ser sambandet ut mellan hög skörd, insats och kostnad för produktionsmedel i betodlingen?

Låt oss ta ett representativt exempel (se tabell). Vi jämför resultaten från alla 123 odlare på Lundaslätten. De bästa 20 procent har 11,6 ton i polsockerskörd medan gruppen med lägst skörd producerar 8,2 ton per hektar. Det intressanta är att högskördegruppen har lägre kostnader för växtnäring och växtskydd än lågskördegruppen! Samma bild framträder i övriga svenska odlingsområden. De 20 procent som har högst skörd har samma eller lägre insats och kostnad för gödsling och växtskydd, räknat per hektar, som de som har lägst skörd. I kombination med högre skörd blir skillnaden i kronor per ton producerat polsocker ännu större. Kostnaden per ton producerat socker och hur denna kan sänkas är avgörande för lönsamheten på både kort och lång sikt. Det innebär ett kontinuerligt arbete för högre skördar och optimerade kostnader.

Ny teknik fordrar arealunderlag

Utöver skördenivå och rörliga kostnader finns det potentialer på området fasta kostnader/maskinkostnader. Det förekommer mycket stora skillnader på företagsnivå. För långsiktig konkurrenskraft och en stimulerande arbetsmiljö fordras ökat arealunder-

Samarbete – en lönsam investering



Foto: KG-Press Foto

lag så att investering kan göras i ny teknik. Olika former för att skapa detta, exempelvis samverkan i drifts- eller maskinbolagsform, måste växa fram i ökad omfattning. Här gäller det att våga tänka tillräckligt kreativt i startfasen och inte utelämna någon möjlig lösning på företagarnivå när det gäller underlag för maskininvesteringar. Finns det egentligen några reella hinder för att inte utnyttja ökat arealunderlag för bas- och specialmaskiner?

Pengar att spara

Vid nyinvestering i betuupptagare visar exempelvis en utredning av forskningsföretaget SBU att skillnaden mellan bästa och sämsta alternativ är 800 kronor per hektar – givet att man har rätt arealunderlag för respektive system! När målet är satt måste sedan vägen mot målet bli en process steg för steg inom företaget eller i samverkan med andra lantbruksföretagare.

Det finns ytterligare potentialer att hämta hem!

Vi kan konstatera att det finns goda möjligheter att bärga höga sockerskördar till konkurrenskraftiga kostnader i Skandinavien. De bästa odlarna ligger i god Europaklass. Samtidigt finns en stor outnyttjad potential hos flertalet betodlare som måste utnyttjas.

Vilka potentialer har du i din odling?

Hur tänker du rusta dig för framtiden?

Var har du ditt intresse som lantbruksföretagare – i betodling eller på annat håll?

Analysera din verksamhet, dess potentialer och låt det vara en stimulerande sporre att med öppet sinne jämföra dig med de bästa!

Det har redan gått 14 år sedan maskinsamarbetet mellan Karlsfälts gård och Tosterups gård inleddes. Den första gemensamma investering som gjordes var inköp av en betuupptagare. Skälet var dels att sänka upptagningskostnaden, dels att dra nytta av den senaste tekniken. Samarbetet har fortsatt och efterhand utvidgats. De senaste fem åren har gårdarna delat på samtliga maskiner för betodlingen.

Möjlighet till bättre ekonomi blev startskottet...

När maskinsamarbetet startade, hade Karlsfälts och Tosterups gård en gemensam betareal om 140 hektar. Inköpet av gemensam betuupptagare gjorde att upptagningskostnaderna kunde sänkas med cirka 35 procent

samtidigt som man fick en betydligt modernare teknik till gårdarna. Den första upptagaren vi köpte var en 4-radig Edenhall utan tank. Då hade vi olika stor betareal, vilket vi löste genom att dela ägandet propor-

[fortsätter på nästa sida]

Markant ökad avkastning – och potential till mer

Krengerup Gods ligger väl till bland sockerbetsodlarna på Fyn när det gäller sockerskörd per hektar. De tre senaste åren har odlarna som levererar till sockerfabriken i Assens legat på i genomsnitt cirka 8,9 ton polsocker per hektar. Genomsnittet för Krengerup under samma period är knappt 10,4 ton. I mitten av 1990-talet var det nere i omkring 7-8 ton.



Driftschefen
Anders Rothausen

Driftschefen Anders Rothausen, Krengerup, förklarar de stora framgångarna med att man nu bland annat satsar på tidig sådd i mars, mot att man tidigare var benägen att vänta till april, dessutom har sorterna blivit bättre. I år har den 25,7 hektar stora sockerbetsarealen sått baserat på en avkastning på tio ton per hektar.

Radmyllning ger nya möjligheter

Krengerup har goda möjligheter för

fortsatta framgångar när godset nästa vår går över till radmyllning. Det ger säkrare uppkomst och kan öka avkastningen med upp till ett ton polsocker per hektar. En annan viktig förutsättning för hög sockerskörd är också att man omkring vart fjärde år kalkar med cirka tio ton Carbo-kalk per hektar inför betgrödan.

[fortsätter på nästa sida]

”Samarbete – en lönsam investering”

[fortsättning från föregående sida]

tionellt utifrån betarealen, berättar Olof Bengtsson, Karlsfälts gård. Inför årets säsong har Karlsfälts gård investerat i ytterligare kontrakteringsrätt, så idag har gårdarna lika stor betareal, totalt cirka 180 hektar.

Samarbete hör framtiden till!

Inför årets säsong var det dags att byta ut den gamla betupptagaren, och helt naturligt fortsätter gårdarna samarbetet.

– Vi valde en ny 3-radig Edenhall. Maskinerna medför en stor investering idag och det är viktigare än någonsin tidigare att ha ett stort arealunderlag, säger Gert-Arne Andersson, gårdsmästare på Tosterups gård.

Båda är övertygade om att utvecklingen de senaste åren på maskinsidan kommer att kräva att brukningsenheterna blir mycket stora inom några år.

– Vi måste räkna med att ett bärkraftigt jordbruk inom snar framtid omfattar 250 hektar. Betarealerna



Foto: KG-Press Foto

kommer troligen att öka ännu fortare, eftersom det krävs stora arealer för dagens maskiner, tror Olof. Båda funderar på att öka betarealen genom att köpa mer kontrakteringsrätt, men osäkerheten kring den framtida sockerregimen gör att de väntar. Andra tankar som de båda har är att lämna vändtegarna och endast så betor på de bästa bitarna för att på så sätt höja täckningsbidraget ytterligare.

FAKTA

- Karlsfälts gård och Tosterups gård är belägna några kilometer från sockerbruket i Köpingebro och drivs av Olof Bengtsson respektive Jörgen Ehrensvärd. Karlsfält har en totalareal på cirka 750 ha varav 90 ha betor och Tosterup har en totalareal på cirka 800 ha varav 90 ha betor. Jordarten på båda gårdarna är lättlera. Bemanningen på vardera gård är tre fast anställda samt en praktikant på sommaren.



”Markant ökad avkastning – och potential till mer”

[fortsättning från föregående sida]

Växtskyddet viktigt

De flesta år sprutar man tre gånger med Goltix, Betanal Optima och 33 procent olja. Därutöver odlas en nematodbekämpande senap mellan förfrukten vete och betorna.

Kring den 1 augusti genomförs en behandling med 0,25 liter av svampmedlet Opus, som har haft riktigt god effekt.

Egen upptagare – fortfarande

Betorna tas upp med en 2-radig betupptagare. Förra året kom godset i tidsnöd inför den första leveransen och man fick kalla in en maskinstation med en 6-radig upptagare. Den blev Anders Rothausen klart imponerad av. – När vi inte längre kan använda vår egen upptagare kommer vi nog att gå över till att använda en maskinstation vid upptagningen. Vi behöver en maskin med rätt kapacitet så att betupptagningen inte behöver påbörjas flera dagar före avhämtningen, vilket innebär att betorna dels mister i tillväxt, dels förlorar socker vid lagringen. Det kan inte heller uteslutas att vi kommer att söka alternativa lösningar till en maskinstation – kanske ett samarbete kring betupptagningen, kommenterar Anders Rothausen.

Renslastare

– en framtidssatsning



– Jag räknar med att renslastaren ska fungera bra så att vi kan göra ett gott arbete åt kunderna och att de blir nöjda med resultatet, säger Claes Andersson.

Renheten och kapaciteten ökar. Och så blir det färre skador på mark och betor. Det är de omedelbara fördelarna med de stora renslastare som några åkare använder. *Bet-Magasinet* har pratat med två åkare om deras erfarenheter och förväntningar kring renslastning – danske Torben Valgreen Jensen, som köpte sin första renslastare år 2000 och nu har köpt en till – samt svenske Claes Andersson, som i år för första gången ska använda en renslastare.



Torben Valgreen Jensen med den nya ROPA Maus som har en kapacitet på nästan 200 ton betor i timmen.

Många fler kunder nu

Helle och Torben Valgreen Jensen i Tappernøje på Sydsjælland, har kört betor sedan 1988. För tre år sedan köpte de sin första renslastare – en ROPA Maus. Den gången körde de 30 000–40 000 ton betor per år. Det var inte mycket i förhållande till den stora investeringen och maskinens kapacitet.

– Vi gjorde investeringen för att kunna bli underleverantör till DSV, De Sammensluttede Vognmænd, som efter stängningen av fabriken i Gørlev svarade för alla transporter av betor från det odlingsområdet. Vi såg det som en utmaning: Köpet av renslastaren var en satsning på framtiden, nu fick vi följa upp med att skaffa kunder till den, kommenterar Torben.

Strategin höll. I år ska Helle och Torben lasta cirka 180 000 ton betor. Tillsammans med en grupp lokala åkare har de i år startat Transportgruppen Sydsjælland K/S, som har cirka 20 lastbilar och de två renslastarna.

Oerhört skonsam mot betorna

Lantbrukarna är glada för att få upp betorna på lastbilen med hjälp av en renslastare. Och för Helle och Torben har renslastaren också medfört flera fördelar. Kapaciteten har ökat betydligt och det är inte längre nödvändigt att flytta lastbilarna under lastning. Nu är det lastaren som flyttar på sig.

– Maskinen är mycket effektiv på att rensa bort gräs och blast – och det är oerhört sällsynt att det följer med någon jord vid lastningen. Men den största fördelen är att den är otroligt skonsam – den skadar i stort sett inte betorna alls. Med de gamla lastarna var det ett problem att betorna ibland sprack. Det har vi i stort sett inte upplevt med den nya maskinen, säger Torben.

Detta är framtiden

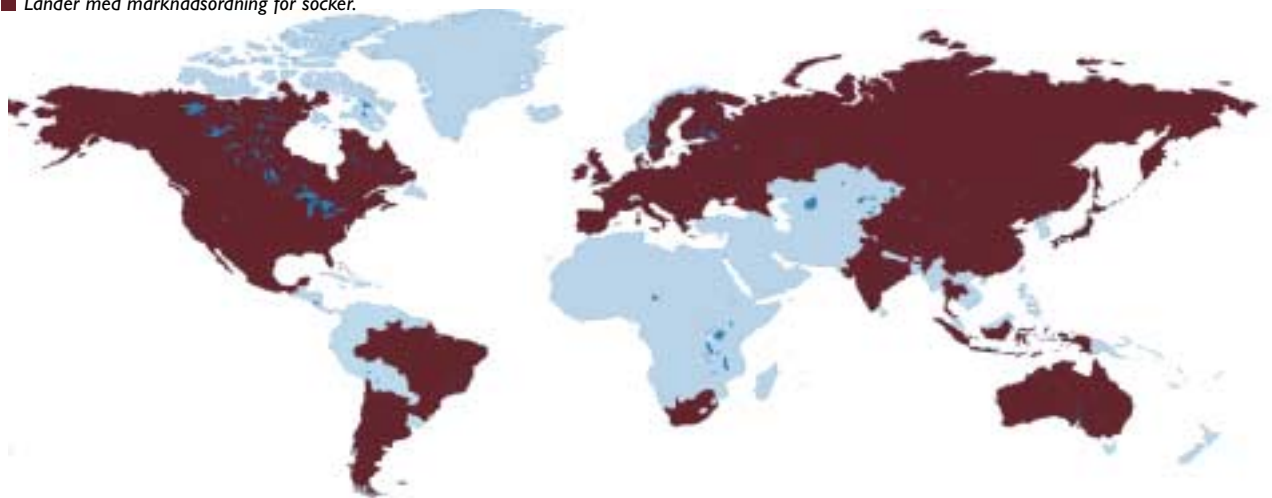
– Renslastare är framtiden.

Det säger Claes Andersson från Harlösa utanför Lund, som har kört betor i femton år. I år har han tillsammans med tre kollegor i bolaget Akka RENSARNA HB köpt en ROPA Maus.

– Vi hör till Akka FRAKT som årligen kör 500 000 ton betor för Danisco Sugar, bland annat alla betorna från Gotland. Här i Skåne är vi organiserade i fyra grupper som svarar för transporten i respektive område. Min grupp ska köra 80 000–90 000 ton betor till Örtofta och Köpingebro.

– Vi tillhör de första i Sverige som har investerat i en ROPA Maus renslastare. Utvecklingen går mot allt större enheter. Därför måste vi åkare följa med och försöka bli så effektiva som möjligt. Med renslastaren får vi ökad kapacitet och bättre rensning. Dessutom vill vi gärna minimera skadorna på marken och betorna. Förr lastade vi med lastmaskin och det gick hårt åt marken, berättar Claes.

Han räknar med att ännu fler betodlare kommer att efterfråga lastning med renslastare när de väl ser hur skonsam maskinen är mot mark och betor.



Beslutet om en ny marknadsordning för socker i EU närmar sig

WTO-mötet i Mexico blev resultatlöst, men det sätter inte stopp för en ändring av marknadsordningen för socker

WTO-förhandlingarna vid den femte ministerkonferensen i Cancún, Mexico, slutade i oenighet. 146 medlemsländer hade samlats för att förhandla fram nya avtal om bland annat handeln med jordbruksprodukter. Det handlar om avtal av stor betydelse för sockerområdet och många intressenter, inklusive Danisco Sugar, följde förhandlingarna med spänning. Men förhandlingarna bröt samman när bland annat en ny gruppering med utvecklingsländer, G21, däribland stora sockerproducenter som Brasilien och Indien, ställde en rad krav även utanför jordbruksområdet som det inte gick att nå enighet kring.

Det är naturligtvis beklagligt att man gick miste om denna möjlighet att skapa mer jämlika villkor för den internationella handeln. Inte minst när det handlar om socker vet vi att dessa avtal är helt nödvändiga för att skapa lika konkurrensvillkor mellan olika sockerproducerande regioner.

EU-kommissionens tankar om en ny marknadsordning för socker

Oenigheten i Cancún betyder att den varslade reformen av EU:s marknadsordning för socker nu måste

genomföras utan vetskap om vad ett globalt avtal om sockerhandeln skulle innebära. I slutet av september presenterade EU-kommissionen tre scenarier för en ny marknadsordning.

Detta är resultatet av de analyser som gjordes som ett led i den nuvarande marknadsordningen samt ett omfattande analysarbete från EU-kommissionens avdelningsövergripande arbetsgrupp, där merparten av kommissionens direktorat har hjälpt till att ta fram bakgrundsmaterial till en reform av sockermarknadsordningen.

Danisco Sugar tvivlar inte på att den nuvarande marknadsordningen behöver revideras. De avtal som EU redan har tecknat med länderna på Balkan, EBA-avtalet och de åtgärder som genomförs inför den generella reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär att det skapas en obalans i det nuvarande systemet. Det behövs därför ändringar.

Det är viktigt att reformen blir långsiktig och ger såväl odlarna som industrin en tillräcklig planeringshorisont för anpassning till den framtida, ökade konkurrensen.

De nya principerna om frikopplat jordbruksstöd, som den generella reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken bygger på, kommer förmodligen också att ingå i en kommande reform. En hel del kommer att klarna de närmaste månaderna inför det att EU-kommissionen kommer med sitt reformförslag år 2004. Det är ännu för tidigt att säga när en ny marknadsordning för socker kommer att beslutas, men det första steget mot ett beslut är nu taget.

EU-KOMMISSIONENS TRE SCENARIER

Förlängning av marknadsordningen för socker

Den nuvarande ordningen behålls, eftersom EU:s inre marknad ändå öppnas för import från Balkan, EBA-länderna och vissa andra länder. Samtidigt sänks priser, kvoter och tullsatser.

Prissänkningar

EU:s sockerpris anpassas till en betydligt lägre nivå. När nivåerna för EU:s import och produktion har stabiliserats, fasas produktionskvoterna ut. I detta scenario bedöms även möjligheterna att låta socker omfattas av det generella, frikopplade jordbruksstödet.

Full liberalisering

Alla former av kvoter, minimipriser och tullsatser avskaffas. Möjligheten till frikopplat stöd bedöms.

VISSTE DU DET HÄR?

? Vem dominerar den globala sockerhandeln?

! Världens största sockerexportör är Brasilien, som har mer än femdubblat sin export av socker de senaste tio åren till över tio miljoner ton per år. Australien och Thailand är andra stora sockerexportörer. Ryssland är världens största sockerimportör följt av EU, som importerar cirka 1,8 miljoner ton socker per år. Totalt är EU nettoexportör av socker och har haft en konstant nettoexport på omkring fyra miljoner ton socker per år. Sammantaget utgör EU:s andel av den samlade exporten till världsmarknaden femton procent. En andel som minskar.

? Vad kostar socker i EU jämfört med priset på världsmarknaden?

! Världsmarknaden för socker är i realiteten en restmarknad. Över 80 procent av allt socker produceras och avsätts under olika regionala sockermarknadsordningar. Världsmarknaden omfattar således bara cirka tjugo procent av produktionen. Priset på vitt socker ligger på över fem kronor per kilo i EU, vilket är två till tre gånger högre än på världsmarknaden.

? Varför producerar vi socker i Europa? Är det inte billigare att importera socker utvunnet från sockerrör?

! Världsmarknadspriset på socker är mycket lågt. Men det är i praktiken lika effektivt och inte dyrare att producera socker i till exempel Danmark än i Brasilien när man bortser från det nuvarande råvarupriset. Det vill säga, om produktionen ska leva upp till krav på livsmedelssäkerhet, socialt ansvar och arbetsmiljö.

? Vad betyder EBA och ACP?

! – EBA står för Everything But Arms och är ett avtal som EU har ingått med världens 48 fattigaste länder där dessa får fri tillgång till den europeiska marknaden. För socker kommer tillgången att vara fri från och med 2009, men redan från 2006 finns inga mängdbegränsningar, bara en importtull som fasas ut fram till 2009. – ACP är en förkortning för African, Caribbean, Pacific. EU har ingått det så kallade Cotonou-avtalet med en grupp länder i dessa regioner som garanterar länderna export till EU av 1,2 miljoner ton socker per år till EU:s interna pris.

? Vad är Balkan-avtalet?

! EU har gett fem länder på Balkan fri tillgång till den europeiska marknaden för att stödja återuppbyggnaden av regionen. För socker förväntas exporten till EU utgöra cirka 400 000 ton per år under den närmaste framtiden.



Varför genomförs en tillfällig kvotreduktion på hösten?

Många odlare frågar oss på Danisco Sugar varför den tillfälliga kvotreduktionen offentliggörs först på hösten med retroaktiv verkan på årets kontraktsmängd. En del av A- och B-kontraktsmängderna och leveranserna ändras därmed till C-socker. Denna praxis försvårar planeringen av betarealen eftersom man vid sådd inte känner till storleken på en eventuell kvotreduktion.

Förklaringen är det sätt EU:s export av socker administreras på, vilket regleras i det avtal EU har med världshandelsorganisationen WTO¹.

EU:s avtal med WTO

Inom ramen för WTO har EU förpliktat sig att införa ett tak på det belopp som EU får använda till exportrestitution² för olika grödor. För socker utgör beloppet 499 miljoner euro per år. Det kan dock aldrig utgå restitution för mer än 1,274 miljoner ton kvotsocker.

Det finns alltså begränsningar för både det belopp och den mängd socker som EU får exportera med restitution. Den tillfälliga kvotreduktionen är EU:s instrument för att säkerställa att dessa begränsningar efterföljs.

Kvotsocker i lager från förra kampanjen begränsar årets kvotproduktion

EU tillämpar en avstämningsperiod för exportrestitution som sträcker sig från den 1 oktober till den 30 september. Omkring den 30 september redovisar EU hur stora belopp och mängder som har exporterats med exportstöd de senaste tolv månaderna. Om de maximala gränserna har nåtts finns det vanligtvis kvar kvotsocker i lager från den senaste kampanjen som inte har kunna exporteras med restitution.

För att inte fortsätta med detta överskott och bygga upp ytterligare lager följande år tvingas man begränsa årets kvotproduktion och genomföra en årlig, tillfällig kvotreduktion. Kvotreduktionen görs alltså på grundval av det kvotsocker som finns i lager den 30 september samt förväntningar på konsumtionen och produktionen det kommande året.

Den tillfälliga kvotreduktionen fastställs först i slutet av september och påverkar därmed årets kontraktsmängd retroaktivt.

¹) WTO är världshandelsorganisationen som har fastställt regler för de 146 medlemsländerna för stöd och annat som har betydelse för den internationella handeln med jordbruksprodukter och andra varor.

²) Exportrestitution är ett belopp som betalas ut vid export av kvotsocker för utjämning av skillnaden mellan världsmarknadspriset och interventionspriset för socker. Den samlade kostnaden för exportrestitution täcks fullt ut av de produktionsavgifter som betalas av sockerbetsodlarna och sockerindustrin.



Extremt rotskägg orsakat av betcystmenatod. Oftast blir skäggheten inte alls så här uttalad.

Allt att vinna på jordprovtagning

Genom ett enkelt jordprov får man besked, både om nematoder förekommer och hur stort problemet är. Jordprovet kostar mycket lite, men kan ge stor utdelning. Finns det nematoder kan man sannolikt höja sin betskörd rejält genom att åtgärda dem. Finns det inga är det förstås också bra, då kan man koncentrera sig på att förbättra annat i sin odling. Proven kan man lätt ta själv, i början av november.

Nematodprov bör alltid tas i ”konstiga fläckar” där betorna inte vill växa. (Tänk på att under växtsäsongen markera ut var fläcken är, så att provet sedan kan tas på rätt ställe.) Ta ytterligare ett prov i fältet, där betorna ser normala ut.

På fält där man tillämpat täta växtföljder (det vill säga betor vart tredje år eller betor vart fjärde år om raps finns i växtföljden) är risken för nematodangrepp stor och därför bör nematodprov alltid tas hösten innan betgrödan, även om inga typiska nematodsymptom har observerats.

Betcystnematoden

– en dyr bekantskap

Betcystnematoder är ett allvarligt och allmer vanligt problem i våra betfält. Kraftiga angrepp kan ge skördereduktioner på 20 till 30 procent eller mer. Därför har man allt att vinna på att upptäcka och åtgärda problemen i tid. Smarta odlare tar nematodprov!

De första tecknen på angrepp uppträder ibland redan i juni, då man i betfälten kan se fläckar med dålig tillväxt. Betornas rotsystem blir oftast grenigt och skäggigt, och ibland kan man se små vita cystor på rötterna. Angripna betor lider lätt av vattenbrist och ”sover” varma dagar. Senare under sommaren visar betorna ofta tecken på magnesium- och kvävebrist, inte för att näringsämnen inte finns i marken, utan för att rötterna inte förmår ta upp dem.

Uppförökningen kan gå snabbt

Begynnande angrepp av betcystnematod syns ofta fläckvis i fälten och börjar i fläckar med lite lättare jord. Nematoderna själva kan bara förflytta sig korta sträckor, och spridningen sker därför via jordförflyttning vid jordbearbetning. Uppförökning sker vid odling av mottagliga grödor, förutom betor också raps, senap, kålväxter och vissa ogräs. Varma och fuktiga år är uppförökningen som störst.

AKTIV BEKÄMPNING

- **Växtföljd** – odla inte betor oftare än vart fjärde år (vart sjätte år med raps i växtföljden).
- **Resistenta sorter** – visar jordprovet på stor nematodförekomst bör resistent sort väljas. På smittad jord ger resistenta sorter en skördehöjning på 0-30 % beroende på årsmånen och hur stark smittan är. Men den viktigaste fördelen är att resistenta sorter också har en sanerande effekt, så att nematodförekomsten reduceras väsentligt.
- **Mottagliga ogräs** som exempelvis svinmålla, åkerbinda, åkerpilört och nattskatta måste hållas efter.
- **Ytterligare sanering** kan fås genom odling av resistenta sorter av oljerättika på trädan eller vitsenap efter konservärter.

Mer information om betcystnematoder och praktiska råd om provtagning och bekämpning finner du på www.sockerbetor.nu.

FÖRSTÄRKT ODLINGSRÅDGIVNING



Ola ser framåt

Sedan några månader tillbaka jobbar Ola Christiansson på Agricenter med att vässa vår rådgivning med fokus på framtiden. Det kommer att betyda insatser för att sänka odlingskostnaderna och höja sockerskördarna. Oavsett geografisk hemvist finns potentialer att sänka kostnaderna för att producera ett ton socker till en konkurrenskraftig nivå. De duktigaste odlarna är redan ikapp betodlarna i övriga Europa – fler kan göra detsamma.
– Det handlar om att ta tillvara känd kunskap och visa på goda exempel, menar Ola.

Nematodangrepp leder ofta till magnesiumbrist.



Betans Dag 2003

Höstens stora fältevenemang

**Onsdagen den 22 oktober på
Corselitze Gods på Falster i Danmark**



På Betans Dag mellan kl. 10-16 visas allt det senaste inom betupptagning och betodling under temat:

**”Rene roer ved god aftopning og skånsom optagning”
och ”skånsom markfærdsel”**

Utställning inomhus av
Frö · Växtnäring · Växtskydd

Demonstration av
Betupptagare · Självgående renslastare
Fältvagnar · Rensverk

**Utställning utomhus av maskiner
med anknötning till betodling**
Såmaskiner · Radrensare · Hjul och däck

Arrangerat av: Alstedgaard – Fondet for Forsøg med Sukkerroedyrkning
Danisco Sugar · Danske Sukkerroedyrkere · Østlige øers Maskinrådgivning
Landboorganisationernes Maskin & Bygningsrådgivning

Betfiber

– bra för både djur och människor

Betfibers höga fiberhalt och goda vattenhållande förmåga har varit känd länge. Redan för 100 år sedan introducerades förlagan till Betfor®, den så kallade ”sockersnitseln“, i Sverige. Fodermedlet fick omedelbart många anhängare på grund av sitt höga fodervärde, sin mångsidiga användbarhet, sina dietistiska egenskaper och sin obegränsade hållbarhet.

Det dröjde ända in på 1970-talet innan någon kom på hur betfibern skulle kunna förädlas och användas som kostfiber för människor. I slutet av 70-talet kom utvecklingsprocessen igång och i början av 1980-talet lanserades kostfiberprodukten Fibrex®.

Betfiber – ger hög mjölkavkastning

Foderstatens sammansättning är av avgörande betydelse för djurens välbefinnande och måste vara välbalanserad! För mjölkkor sätter fodret ofta ribban för vilken avkastning man kan förvänta sig.

– I många länder får korna mycket majs och spannmål. Båda dessa fodermedel innehåller mycket stärkelse, vilket kan ha en ofördelaktig inverkan på mikroorganismerna i vommen. Använder man istället betfiber som bas tillsammans med spannmål, majs och grovfoder ökar förutsättningarna för en bättre mjölkproduktion. Det är bra för korna, för mjölkproduktionen och



Många användningsområden för betfiber.

för plånboken, berättar Erik Forsberg, marknadschef Betfor och melass.

Men det är inte bara kor som mår bra av betfiber. Många hästägare kan inte tänka sig ett bättre foder än Betfor för sina hästar och det gäller även för får och grisar som också tillgodo gör sig fodret väl. Därutöver är betfiber ett billigt alternativ till marknadens övriga foder. Betfiber fås i olika former, torkat som pellets, Betfor eller Fiber-Betfor, finmalet Fipec®, till petfood eller som ensilerbar vara, HP-Massa®.

Fibrex – perfekt i både bröd och färsprodukter

När betfiberprodukten Fibrex lanserades i början av 1980-talet fokuserade man i västvärlden mycket på kostfiber och dagligt intag. Idag, tjugo år senare, är Fibrex en väl etablerad ingrediens med erkänt goda egenskaper. Fibrex är ett fiberrikt kosttillskott som är naturligt fritt från gluten och som passar bra i såväl bakverk, som till matlagning och i



frukostprodukter. Eftersom Fibrex har en hög vattenhållande förmåga håller sig exempelvis bröd bakat med Fibrex mjukt mycket längre. I färsrätter förbättrar kostfibern konsistensen och har en positiv inverkan på vatten- och fettbalansen.

– Vi exporterar Fibrex till livsmedelsindustrier i ett 30-tal länder idag. Användningsområdena i länderna skiljer sig dock åt. Fibrex säljs framförallt till livsmedelsindustrin men finns även för konsument, ännu så länge bara på ett fåtal marknader men vi hoppas på fler, utlovar Lars-Erik Hansson, marknadschef Fibrex.